**C U R T E A  D E  A P E L  N O R D**

Dosarul nr. 21rji-215/2025 Judecătoria Edineț sediul Briceni
1-24127156-03-21rji-12022025 Judecător: Aurelia Andronache

**D E C I Z I E**

**În numele Legii**

**06 mai 2025** **mun. Bălți**

**Colegiul penal al Curții de apel Nord**

În componența:
Președintele de complet: Ion Talpa
Judecătorii: Oxana Mironov și Ecaterina Arseni

judecând în ordine de recurs, recursul directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani Andrei Socol, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 10 ianuarie 2025, privind admiterea plângerii depusă de condamnatul Popovici Alexandru împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale,

după expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ținând cont de argumentele invocate în recurs, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

**C O N S T A T Ă :**

La 08.11.2024, în adresa Judecătoriei Edineț sediul Briceni a parvenit plângerea condamnatului Popovici Alexandru împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO.

În motivarea plângerii condamnatul a invocat că, se deține în Penitenciarul nr. 2 Lipcani începând cu data de 07.06.2022 până în prezent, în condiții inumane, și anume: nu se respectă norma spațiului locativ; celule populate cu diferite insecte; lipsa locului special amenajat pentru uscarea hainelor; apă potabilă de calitate rea; lipsa mobilierului necesar pentru păstrarea hainelor.

Condamnatul Popovici Alexandru solicită să fie constatat faptul deținerii sale în condiții inumane în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, cu reducerea pedepsei.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 10 ianuarie 2025, a fost admisă plângerea condamnatului Popovici Alexandru împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CtEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

S-a constatat faptul că, condamnatul Popovici Alexandru a fost deținut în perioada 28.06.2023-06.12.2024 în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, o perioadă 527 zile contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

În condițiile art. $473^4$ alin. (4) Cod de procedură penală, s-a redus pedeapsa condamnatului Popovici Alexandru cu 53 zile pentru perioada de 527 zile în care acesta s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, cu calcularea a 1 zi de reducere pentru 10 zile de detenție.

Termenul pedepsei definitive de 5 ani și 6 luni închisoare stabilite lui Popovici Alexandru prin sentința Judecătoriei Edineț sediul Dondușeni din 30.03.2022 s-a redus cu 53 zile.

S-a obligat administrația instituției penitenciare nr.2 Lipcani, să înlăture condițiile precare de detenție în termen de 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheierii.

Dezacord cu soluția adoptată pe caz și-a expus directorul Penitenciarului nr. 2 Lipcani Andrei Socol prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii, rejudecarea cauzei, cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie respinsă ca neîntemeiată plângerea condamnatului Popovici Alexandru.

În argumentarea recursului motivat s-a invocat că, judecătorul de instrucție în partea constatării condițiilor de detenție în Penitenciarul nr. 2 Lipcani a examinat cauza formal, în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt și de drept, în lipsa unei analize complete, în ansamblu și sub toate aspectele a împrejurărilor cazului, fără a ține cont de următoarele circumstanțe:

- condamnatului i-a fost asigurată suprafața locativă de 4 $m^2$, fiind o abatere minimă de la standarde;
- condamnatul a fost deținut în celulele au fost bine iluminate, ventilate și încălzite;
- spălarea hainelor se efectuează prin intermediul spălătoriei penitenciarului, care este dotată cu mașini de tip automat;
- deratizarea și dezinsectizarea încăperilor penitenciarului se efectuează trimestrial de agent economic special conform contractului încheiat;
- asistența medicală se acorda în regim non-stop;
- alimentația corespunde standardelor stabilite;
- accesul la apă potabilă este nelimitat, calitatea apei corespunde normelor de consum.

În sensul celor descrise supra, recurentul consideră că în perioada deținerii condamnatului Popovici Alexandru în Penitenciarul nr. 2 Lipcani toate standardele minime de întreținere a condamnaților au fost respectate, iar judecătorul de instrucție neîntemeiat a ajuns la concluzia că în perioada sus indicată condamnatul a fost deținut în condiții de detenție inumane și degradante.

În temeiul art. 447 alin. (2) Cod de procedură penală, respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursului și a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței, însă părțile nu au făcut uz de dreptul lor procedural și nu au prezentat referință, fapt ce nu împiedică instanței examinarea recursului în baza probelor anexate la dosar.

***Examinând materialele prezentate în raport cu motivele recursului declarat, Colegiul penal consideră justificat în temeiul art. 439 Cod de pr. penală, a considera recursul depus în termen și al admite , din alte motive decât cele invocate, rejudecă cauza, cu casarea parțială a încheierii instanței, în partea deducerii termenului pedepsei din termenul rămas neexecutat și pronunțarea unei noi hotărâri în această parte, din următoarele considerente:***

În susținerea soluției adoptate Colegiul penal reține că, potrivit art. 469 alin. (1) pct.$17^1$) Cod de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.

În conformitate cu art. 437 alin. (1) pct. 4) Cod de procedură penală, pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform art. 448 alin. (1) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs.

Potrivit art. 449 alin.(1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: admite recursul, *casând hotărârea, parțial sau integral, şi ia una din următoarele soluții: ... rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri*.

În susținerea soluției adoptate Colegiul penal reține că, potrivit art.469 alin. (1) pct.17[1]) Cod de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.

Din materialele cauzei penale instanța de fond a reținut că, Popovici Alexandru a fost condamnat prin sentința Judecătoriei Edineț sediul Dondușeni din 30.03.2022 în baza art. 186 alin. (2) lit. c), d), art. 190 alin. (1), art. 187 alin. (2) lit. f), art. 187 alin. (2) lit. e), f) Cod penal, cu aplicarea dispozițiilor art. 84 alin. (1) și art. 85 Cod penal fiindu-i stabilită pedeapsa definitivă sub formă de închisoare pe un termen 5 ani și 6 luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

La fel se constată că prin încheierea Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 11.08.2023 termenul pedepsei stabilit lui Popovici Alexandru a fost redus în condițiile art. 473[4] alin. (4) Cod de procedură penală, pentru perioada de până la 28.06.2023.

În speță, Colegiul penal reține că în plângerea înaintată s-a solicitat constatarea aflării condamnatului Popovici Alexandru în detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, cu reducerea pedepsei.

Potrivit raportului administrației instituției penitenciare, se invocă că Popovici Alexandru s-a deținut în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în condiții de detenție acceptabile, care au corespuns minimului necesar, ultimul nefiind marginalizat sub nici un aspect inuman si/sau degradant.

Astfel, analizând încheierea recurată în raport cu argumentele recurentului, Colegiul penal constată temeinicia soluției instanței inferioare în partea ce ține de constatarea faptului că, Popovici Alexandru a fost deținut în perioada 28.06.2023-06.12.2024 în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în total 527 zile, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, manifestate prin deținerea în celule insalubre – în celule supraaglomerate, în care se încalcă normele de igienă, lipsa sistemului de ventilare, prezența insectelor, fapt ce contravine Hotărârii Guvernului RM nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați.

La acest capitol, instanța de recurs remarcă că condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 2 Lipcani sânt integral confirmate prin raportul privind vizita preventivă/de monitorizare efectuată la Penitenciarul nr.2 Lipcani din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor la 19 mai 2023, unde membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii (CpPT) au constatat că în ambele sectoare în marea majoritate a celulelor condițiile sunt degradante, condamnații fiind plasați în 14 dormitoare cu suprafețe mari, supraaglomerate, mobilier învechit, lenjerie de pat uzată şi plapume insalubre, miros neplăcut. În unele celule pe pereți este igrasie. Din discuțiile cu condamnații aceștea au menționat că iarna în încăperi este rece (15-16 grade). **Membrii Consiliului au vizitat celulele ce au nevoie urgentă de dezinfectare, fiind pline de gândaci de bucătărie, insecte**. În unele celule lumina este insuficientă pe timp de zi, fiind blocată de prezența paturilor etajate. Nu există sistem de ventilare. Membrii CpPT sunt îngrijorați de starea tehnică şi sanitară a băii, îngrijorare formulată şi în Raportul cu privire la vizita Consiliului din 24 aprilie 2018.

Astfel, membrii CpPT au emis recomandări în adresa Penitenciarului nr. 2 Lipcani: 1. Repartizarea uniformă a condamnaților, ce prevede respectarea standardelor CPT cu referire la spațiu şi condițiile de trai pentru condamnați. 2.Oferirea accesului la activități ocupaționale,

programe de reintegrare şi muncă condamnaților ce se deţin conform art. 206 Cod de executare. 3. Îmbunătățirea condițiilor adecvate în wc-uri, lavoare, baia penitenciarului, în vederea asigurării respectului pentru demnitatea umană şi unui grad dezirabil de condiții sanitaro-igienice. 4. Întreprinderea măsurilor urgente pentru deratizarea/dezinsecția spațiilor de trai ale condamnaților. 5. Adaptarea infrastructurii penitenciarului la necesitățile persoanelor cu nevoi speciale. 6. Îmbunătățirea condițiilor de detenție şi crearea unor condiții prielnice de trai prin reparația celulelor, schimbarea mobilierului vechi, procurarea seturilor noi de lenjerie de pat, reparația spațiilor sanitare etc. 7. Organizarea serviciului medical conform normelor în vigoare şi asigurarea deținuților cu servicii medicale de calitate.

Drept consecință, Colegiul penal va respinge alegațiile recurentului potrivit cărora pe perioada detenției sale în Penitenciarul nr. 2 Lipcani condamnatul Popovici Alexandru nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman și/sau degradant, fiindu-i acordat minimul de condiții a executării detenției, or, la analiza condițiilor de cazare a deținutului urmează a se reține prevederile Hotărârii Guvernului RM nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, care în punctul 464 stipulează că fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 $m^2$, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcții.

În susținerea celor expuse, Colegiul penal notează dispoziția art.$473^4$ alin.(1) Cod de procedură penală, potrivit căreia la evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată dă apreciere atât probelor prezentate de părți, cât şi rapoartelor instituțiilor naționale şi internaționale în domeniu.

În acest sens CtEDO a explicat că, dacă există o dispută cu privire la condițiile de detenție între părți, **nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios:** atunci când alegația gravă nu este respinsă de către statul pârât, poate fi conchisă încălcarea art. 3 din Convenție. Este cazul când statul este unicul care deține informații susceptibile de a confirma sau respinge alegațiile reclamantului.

Prin urmare, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă aceste informații îi permite Curții să ajungă la concluzia că alegația este una justificată *(a se vedea în acest sens cauza A. şi alţii c. Regatului Unit, 12 februarie 2009, § 132; cauza Idalov c. Rusiei, 22 mai 2012, § 98).*

La acest capitol, Colegiul penal reține că în conformitate cu art. $473^4$ alin. (4) Cod de procedură penală, în cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.$473^2$ alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. Instanţa de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

În temeiul prevederilor art. $473^2$ alin. (3) Cod de procedură penală, condamnații care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

Astfel, instanța de fond a constatat că Popovici Alexandru s-a aflat în condiții de detenție contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr. 2 Lipcani o perioadă de 527 zile, în calitate de condamnat.

Prin urmare, Colegiul reține că, instanţa de judecată în mod ferm a apreciat critic aspectele invocate de către administrația penitenciarului, nefiind fundamentate pe careva probe, iar pentru

a aprecia credibilitatea uneia dintre părţi, în lipsa altor dovezi, instanţa just s-a bazat pe legislația națională și practica CEDO în domeniul dat.

Însă, deși instanța de fond just a constatat că Popovici Alexandru s-a aflat în condiții de detenție contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, totuși în mod eronat a dispus rotunjirea perioadei de detenție cu reducerea pedepsei condamnatului Popovici Alexandru cu **527 zile**, pentru perioada de **53** zile în favoarea condamnatului, în care s-a aflat în detenţie, cu calcularea a 1 zi de reducere pentru 10 zile de detenție.

În ordinea de idei reliefată, instanța de recurs menționează că în situația deținerii condamnatului Popovici Alexandru în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în condiții de detenție contrare dispozițiilor art. 3 CEDO, urma să dispună reducerea pedepsei cu calcularea a 1 zi de reducere pentru 10 zile de detenție, iar perioada rămasă, care nu pot fi împărțite la 10 zile de detenție urmau ***de a fi lăsate în continuare la termenul de executare a pedepsei***, cu ulterioara lor examinare în procedură separată în ordinea art. $473^2$ Cod de procedură penală, or, reieșind din datele raportului prezentat de administrația Penitenciarului nr. 2 Lipcani, se constată că sfârșitul termenului de detenție va constitui data de 01.11.2026.

Drept urmare, Colegiul penal constată faptul deținerii condamnatului Popovici Alexandru în Penitenciarul 2 Lipcani în perioada 28.06.2023-06.12.2024, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, în totale 527 zile.

Astfel, în temeiul art. $473^4$ alin. (4) din Codul de procedură penală, termenul pedepsei condamnatului Popovici Alexandru urmează a fi redus cu 52 zile, pentru perioada de 520 zile, în care s-a deținut în Penitenciarul 2 Lipcani, cu calcularea 1 (una) zile de reducere pentru 10 (zece) de detenție, iar perioada rămasă de 7 zile, calculată în condițiile art. $473^4$ alin. (4) din Codul de procedură penală, care nu pot fi reduse, Colegiul consideră necesar de a le lăsa în continuare la termenul de executare a pedepsei.

Prin urmare, termenul pedepsei definitive sub formă de închisoare pe un termen de 5 ani și 6 luni stabilită lui Popovici Alexandru prin sentința Judecătoriei Edineț sediul Dondușeni din 30.03.2022, urmează a fi redus cu 52 zile.

În speță, Colegiul penal apreciază că remediul aplicat este unul adecvat şi suficient, bazat pe o justă și echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt cu o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat şi recompensa instituită şi care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate.

Reieșind din cele expuse, Colegiul penal reține caracterul neîntemeiat a argumentelor invocate în recursul formulat de către directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani Andrei Socol, însă, găsește necesar de al admite din alte motive și a casa încheierea în partea deducerii termenului pedepsei din termenul rămas neexecutat, cu pronunțarea în această parte a unei soluții noi.

În corespundere cu art. 449 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

**D E C I D E :**

Recursul directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani Andrei Socol, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 10 ianuarie 2025 emise în privința lui Popovici Alexandru se admite, din alte motive decât cele invocate, inclusiv din oficiu, rejudecă cauza, cu

casarea parțială a încheierii contestate, în partea deducerii termenului pedepsei din termenul rămas neexecutat și pronunțarea unei noi hotărâri în această parte, după cum urmează:

În temeiul art. 473[4] alin. (4) Cod de procedură penală, termenul pedepsei definitive sub formă de închisoare pe un termen de 5 (cinci) ani și 6 (șase) luni stabilit lui Popovici Alexandru prin sentința Judecătoriei Edineț sediul Dondușeni din 30.03.2022 se reduce cu 52 (cincizeci și două) zile, pentru perioada de 520 (cinci sute douăzeci) zile, în care s-a deținut în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, cu calcularea 1 (una) zile de reducere pentru 10 (zece) de detenție.

În privința perioadei rămase de 7 (șapte) zile, calculate în condițiile art. 473[4] alin. (4) Cod de procedură penală, care nu poate fi redusă, urmează a fi lăsată în continuare la termenul de executare a pedepsei.

În rest dispozițiile încheierii se mențin fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

**Președintele completului:** **Ion Talpa**
**Judecători:** **Oxana Mironov**
**Ecaterina Arseni**